

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom posiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Častitim svojim naročnikom.

Zadnje številke se je bila zopet naša vrla policija spomnila in jo zasegla, ker ji je bil voden članek, v katerem smo govorili o odstavljenju in premeščenju g. Pajka, na moč vseč. Zadržaj članka se ni nikomur drugemu spodtakljiv zdel, kakor policiji ali vladi; iz tega pa sklepamo, da vlada ne pusti drugega pisati o sebi in c. k. uradnih, nego hvalo; hvale ji pa ne moremo peti, toraj bomo rajše molčali. — Ker je bil list zasežen še le opoldne, nismo mogli izdati „popravljenega“ natisa, zato smo danes pridjali prilogo, da svoje naročnike nekoliko odškodujemo za zgubo, katero trpé — ne po naši krivdi.

Vredništvo.

O volitvi velikega posestva kranjskega

Koje baron Apfaltrern svete jeze, da ni postal deželni predsednik kranjski, pisal predsedništvu državnega zbora, da se odpove političnemu delovanju in se bo rajše pečal z odgojevanjem svojih otrok, je skoro vsak mislil, da ga je resnična volja držati se tega, kar je pisal. Toda čez noč jel se je gosp. baron kesati zaradi nagle jeze in že mu je žal, da je popustil sedež v državni zbornici, že se mu toži po Dunaji, kajti slišali smo, da razpošilja vabila volilcem velikega posestva, ki jih skli-

cujejo k posvetovalnemu shodu zaradi volitve v državni zbor; brez dvoma pričakuje ta veliko-posestniški prvak, da bo pri tem shodu gosp. baron K. Wurzbach prosil ga, naj se v novič „žrtvuje“ za domovino in blagor velikega posestva, baron Apfaltrern bo „sicer nerad, a vendar“ sprejel kandidaturu in ker ima bogati baron Wurzbach med veliko-posestniki jih mnogo, ki so bolj ali manj odvisni od njega, misli baron Apfaltrern, da bo gotovo zopet poslan na Dunaj in v kranjski dež. zbor.

Tako računi baron Apfaltrern, mi pa o veliko posestnikih vendar bolje mislimo, kakor on. Mi namreč mislimo, da se veliko-posestniki ne bodo dali rabiti za mameluke teh dveh veliko-posestniških prvakov, ne za same glasovalne mašine, ki bi ne imele svojega mnenja in ga ne izrazile, ampak dajale od sebe le tisti glas, ki ga prvaka želita. Če je kje kak stan samostalen, neodvisen in omikan, mora biti in je tudi gotovo stan veliko-posestnikov in ker je to, — vsaj mislimo da je, — bi pač ne smeli biti volilci tega stanu marionete, ktere bi imela dva prvaka „na špagi“.

Menda tudi med veliko-posestniki nekteri že sprevidijo, da je bil odstop barona Apfaltrerna le komedija, namenjena pomagati Apfaltrernu do večje slave, večje važnosti in morda večjega vpliva v višjih krogih, da bi potem prej postal, kar bi bil na vso moč rad, namreč kak deželni predsednik ali celo — minister.

Ne verjamemo pa, da bi se naši veliko-posestniki dali temu prvaku rabiti za sebične namene. Čas bi bilo, da bi se odtrgali od te „služnosti“ po srednjem veku dišeče, se zbrali in posvetovali med seboj ter iskali kan-

didata, ki bi svojega sedeža v državnem zboru ne rabil za posebne namene, marveč pospeševanje blagra volilcev, blagra dežele. Čas bi bilo tudi že, da bi se veliko-posestniki približali narodu, ljudstvu, med katerim jim je živeti, da bi, nastopila med tema stanovima, ki sta si po opravih in poklicu najbližja, — mesto plašnosti in nezaupnosti — prijaznost, zaupanje, srčnost. To se najlože zgodi, ako store veliko-posestniki prvi korak, kajti ljudstvo jim poda roko, da le oni pokažejo količkaj volje. Najlože se pa približajo narodu, ako popuste sedanji ekskluzivni princip, čegar zastopnik je baron Apfaltrern, se odpovedo temu mogočnjaku in naredo med sabo kompromis, vsled kterega prepuste narodni stranki, ki ima med njimi gotovo lepo število volilcev, vsaj nekaj sedežev v deželnem in enega v državnem zboru.

Prepričani naj bodo, da bi jih ta čin priljubljene storil narodu, v čegar sredi žive; bil bi pa tudi patrijotičen čin, s katerim bi še vrh tega pokazali, da nočejo biti ljudstvu tujci, ampak prijatelji, sosedje; med ljudstvom in njimi bi potem nastale prijazne razmere in to bi bilo v prid obema.

Naj te naše besede prevdarjajo vsi naši veliko-posestniki in sprevideli bodo, da izvirajo ne iz sebičnih, — ampak dobrih namenov.

Njih Veličanstvo v Pragi.

Mali Šmaren je velik praznik za ves katoliški svet. A Čehom ni bil še nikdar tako slovesen in vesel dan, kakor letos, pač nikdar niso imeli

Podlistek.

Kratka zgodovina orgelj.

Kakor so potrebovale vse iznajdbe človeškega duha krajšega ali daljšega časa, da so se popolnoma razvile, ravno tako so tudi stoletja potekla, preden je orgljarstvo po mnogih srečnih in nesrečnih poskušnjah dospelo do one stopinje popolnosti, na kateri ga nahajamo dandanes.

Kdaj so orglje iznašli, zgodovina ne vé nič trdnega, toraj bi bila tudi vsakršna misel o tej stvari le nedoločna in dvomljiva. Najverjetneje pa je začetek „orgljam“ iskati v tako zvanih „mešnicah“, množici daljših in krajših piščalek, ktere so natakajene v dude (Dudelsack). Dude je jako star instrument, kterega so znali že Grki in Hebrejci.

Vsakako pa prve orglje niso imele več, ko en sam register in so bile lahko prenesljive od enega kraja na drugega, zaradi tega so jih tudi imenovali „Portativ“ (od latinske besede

portare = nesti). Veče orglje, ktere so stale zmerom na enem mestu, imenovali so pa „Positiv“ (od ponere = staviti). S temi instrumenti pa se je moglo izvabiti, se vé, le malo tonov (glasov), zaradi česar se tudi ni na-nje igralo, kakor dandanes, ampak služile so samo v to, da se je z njihovo pomočjo glas dajal pevcem.

Na Nemško so vpeljali orglje še le l. 756. Pipin, oče Karola Velikega, jih je bil dobil iz Konstantinopola od cesarja Konstantina. Stoprvo v dvanajstem in trinajstem stoletju začeli so vpeljavati bolj splošno orglje v cerkve.

Zaradi zboljšanja orgelj so si Nemci posebno čast pridobili. Znano je, da je Nemec bil, ki je na ukaz benečanskega patricija Torcella, leta 1312, izdelal cerkvene orglje; Nemec Bernhard iznašel je v Benedkah leta 1470 pedal, neki drugi pa vlačni sapnik (Schleiflade). Gotovo je tudi, da so Nemci bili, ki so od 12. do 15. stoletja početkoma le malo glasov imajoče orglje polagoma na tri in več oktav zboljšali ter iznašli zmirom več registrov.

Da zadobi čitatelj vsaj majhen pojem,

kako nepopolne so bile orglje še v štirinajstem stoletju, naj povem še to-le: Najstarše v Nemčiji znane orglje napravljene so bile l. 1361 v Halberstadtu. Imele so 22 klavesov, 14 diatonskih in 8 kromatiških in 1 pedal.

Neke orglje v Winchestru na Angležkem so imele neki za 700 piščalek 26 mehov (Balsbälge), h čemur je trebalo 70 močnih mož, da so te mehe vlekli. Pri teh nepopolnih orgljah bile so posamezne taste 5—7 palcev široke in moralo se je na take taste tolči s pestjo; od tod tudi pride, da se pri Nemcih še danes sliši n. pr.: er kann gut die Orgel schlagen i. t. d.

Za Karola V. se je orgljarstvo jako povzdignilo, krasno se je ono v zadnjih stoletjih tudi razvijalo posebno na Nemškem, v Italiji in Angliji.

Vpeljale so se orglje splošno v cerkve, deloma zato, ker so (neobhodno) potrebne za spremljanje in podporo koralnega petja, deloma pa tudi zato, ker orgljini polni glas budi pobožnost v srcih poslušalcev, pa so orglje tudi cerkvi v kinč. Na Württemberskem malo-kako cerkev nahajaš, kjer bi orgelj ne imeli.

med sabo tako vzvišenega gosta, kakor ga imajo letos in sicer včeraj in danes. Kako navdušeno jim bijejo srca, kako gromoviti slavaljci se razlegajo po vsih ulicah praških tistemu, od katerega pričakuje narod česki svoj blagor, svojo rešitev! In zakaj bi ne pričakoval tega od svojega kralja, zakaj bi ne postavil vse svoje nade vanj! Saj mu je skazal vse-skozi in v kakoršnih koli razmerah udanost svojo. Če tudi je v opoziciji zoper vlado in njeno stranko in bo, dokler ne pride do svojih pravic, — do vladarja, kralja svojega, ima vedno isto ljubezen in udanost do zadnje kapljice krvi, to je pokazal leta 1866, ko je v zlati Pragi današnji dan bil poveljnik general pruski Vogl žl. Falkenstein in so se svetile pruske jeklenke po ulicah, ko so Dunajčani godrnjali, in je bila armada razkropljena. Gotovo se vzvišeni vladar, vozeč se po okinčanih praških ulicah skoz slavoloke, spominja istega žalostnega časa, ko ga je mogla le še udanost narodov tolažiti, gotovo se mu milo dela pri tem spominu in nadjati se je, da adresa naroda českega, v katerih ga ta narod vdano prosi, da bi zopet nastopil pot do sporazumljenja, začeto v kraljevem spisu od 12. septbr. 1871, bodo donele na milostljiva ušesa, da ne bodo preslišane ali zavržene.

Zato se pa v vsi Avstriji danes nihče bolj ne trese, današnjega dneva nihče bolj ne boji, kakor ravno tista stranka, ki se je vrnila med vladarja in njemu vdane narode slovanske, namreč veliko-nemški ustavoverci in prusaki. Dobro čutijo, da njihova krivična stvar visi zdaj le na enem lasu, katerega utegne veter na Českem pretrgati. Močno se je prej že govorilo, da bo morda cesar v Pragi celó odpustilne dekrete sedanjemu ministerstvu podpisal, česar se pa ne nadjamo preveč. Na vsak način pa je potovanje cesarjevo v Prag kolikor toliko nevarno prusakom in dunajskim centralistom, ki so česki narod Nj. Veličanstvu vedno le črnili in podirali vse poskuse sprave z njim. Slovesni sprejem in navdušenost Čehov bo gotovo naredila na Nj. Veličanstvo vgođen vtisek, in tega ravno se boji centralistična stranka, ktere moč bi bila ob tla, ako se dovrši sprava s Čehi.

Mi Slovenci se nadjamo, da bo dan, od katerega so Čehi se toliko nadjali, tudi za našo osodo pomenljiv; Bog daj, da bi ne minul tako, kakor nam je minulo že mnogo dni, od katerih smo kaj dobrega pričakovali.

Od največjih orgelj na Württembergem naj imenujem le orglje v Weingartenu s 110 bistvenimi registri, in orglje v Stiftkirchi v Stuttgartu, ktere so bile izdelane prav za prav v cerkvi Zwiefaltski in so štejele 64 registrov. Oboje te orglje imajo 4 manuale in prve eno, druge dve pedalni klaviaturi.

Prve je izdelal orgljar Gabler iz Ravensburga leta 1736—1750. Kdo je druge izdelal, se ne dá z določnostjo povedati. L. 1841—1845 jih je prestavil orgljar Eberh. Fried. Walcker iz Ludwigsburga na sedanje mesto ter jih tudi s cela predelal. Omenjeni mojster je izdelal tudi leta 1847 v cerkvi sv. Kilijana v Hailbronu orglje s 3 manuali in 50 registri.

Razun omenjenih orgelj nahajamo v Württembergu še drugih orgelj, ki pa so, da-si manjše, vendar še boljše od naštetih.

Med največje orglje evropske štejejo se orglje v Harlemu na Holandskem, ktere so veljale 200.000 tolarjev. Te orglje imajo 60 registrov in 12 mehov; izdelal jih je Kristijan Müller leta 1738. Znamenite so tudi Walckerjeve orglje v cerkvi sv. Pavla v Frankfurtu ob Menu s 74 registri, tremi manuali in dvema

Tresk med katehete ljubljanske gimnazije.

Nedavno je „Slovenec“ povedal, da je tresčilo med profesorje v Gorici; naj pove sedaj, da je grmelo tudi v Ljubljani in treskalo med katehete in sicer gimnazijske. In kdo je tisti gromovni Perun, tisti Jupiter? Mar spet Stremajer, ali Vidmar, mar Vrečko ali kateri drug hudi nadzirovatelj? Kaj še! — Gromel in tu treskal je med nje le profesor Anton Heinrich Ljubodolski (von Liebenenthal in Mähren.)

Dokaj časa že — od l. 1859 — redovno učita na ljubljanski gimnaziji veroznanstvo dr. J. Gogala in J. Maru, in v paralelkah za g. F. Zupanom podučuje od l. 1868 g. J. Gnezda. Kdor te gospode le nekoliko pozna po njihovih zmožnostih in osebnostih, vé tudi, koliko se jim sme zaupati in da v tem oziru ni v preslabih rokah verno podučevanje in npravno vzrejevanje naše mladine v srednjih šolah gimnazijskih.

Da v dobi sedanji, kedar se vse — nekaj védoma nekaj nevédoma — sili v novo poganstvo, služba učenika edinoprave vere ter služabnika edino zveličavne cerkve ni kaj lahka in prijetna služba, čuti brez dvombe vsak. Kdor pa ve, kako se godi po sedanjih viših in srednjih šolah sploh, kake misli se vdičujejo in kaki nazori vcepujejo sem ter tje mladini, kdor je prebiral, kar je bilo nekterikrat že po nemških in slovenskih listih brati tudi o naših šolah, posebej o realki ali gimnaziji; veroznanskemu učitelju nikakor ne zavida službe njegove dobro vedé, da le malo po malem in trudoma pozidati mora, kar se po drugih mu razrušilo je naglo ter lahkoma.

Hudo si vest obtežuje učitelj, kateri o veri ali cerkvi lahkomišelní mladini govori nepremišljeno ali celo zlovoljno; kaj še le kateri pisari brezpametno ali zlobno, kajti — litera scripta manet. V tem oziru bilo je jako sumljivo, da sta pred nekaj časom kakor zmenjena ali na povelje v veroznanstvu v srednjih šolah in pripravnicah oglasila se junaka dva, eden v „Tagespošti“ št. 115—117 ter potem v „Tagblattu“ št. 116—120; „Der Religionsunterricht an unseren Mittelschulen“; eden pa v „Laib. Schulzeitung“ št. 11—12: „Religionslehre und Naturwissenschaft“. Poslednji je v „Slovenec“ skupil, česar je iskal. Tudi o prvem je „Slovenec“ že popraševal,

pedalnima klaviaturama in pa orglje v Saint-Denisu pri Parisu s 70 registri, 4 manuali in enim pedalom. Poslednje pak imajo skoro preveč spremenov z jezički (Zungenregister). Francozi posebno slovó kot dobri izdelovalci takih spremenov z jezički. Silbermann, eden najslavnejših orglarjev, si je z izdelovanjem orgelj, posebno v Draždanih in v tako zvani „novi cerkvi“ v Štrasburgu večno ime zadobil.

V prav istem času (1730—1780), s Silbermanom in Gablerjem, živel je tudi iznajdljivi Hansdörfer iz Tübingena, čegar zadnje delo (orglje izd. l. 1754) se nahaja v glavni cerkvi v Esslingenu. Če tudi imajo te orglje le 24 registrov, 2 manuala in 1 pedal, pojó vendar tako glasno, da jih je v precej veliki cerkvi ipak dosti. Te orglje imajo tudi eno skakalo (Springlade).

Od napredka sedanjega časa v mehaniških umetnostih in od večega prizadevanja za povzdigo muzikaličnega dela službe božje se lahko pričakuje, da dospe orgljarstvo še do višje stopinje.

R. K.

ima-li profesor glasoviti Anton Heinrich reslastne šolske praznike zato, da praži o njih v „Tagespošti“ verouk gimnazijski, posnema po svoji ponvi v „Tagblatt“ smetano ter praska v njem veroučitelje? Pozneje je „Vaterland“ povedal, da je prof. Heinrich spisal one sestavke v ta namen, da na višem mestu vzbudi pozornost in pomaga sam sebi — toraj iz sebičnosti! — na ravnateljski stol ženskemu šolskemu izobraževališču. „Tagblatt“ pravi v začetku onih sestavkov, da so „aus der Feder eines verdienten laibacher Schulmannes.“ Ko bi se pisatelj tudi nikjer ne bil imenoval, bi ga vsak, kdor nekoliko vé razmere ljubljanske gimnazije, o realki posebej ne govori, in kdor pozna pisavo ali tudi duha prof. Heinrichovega, koj vedel, in res so za kateheti gimnazijskimi neki pokazovali učitelji drugi radovedni, kaj le poreko na ono hvalo Heinrichovo?

Hvala ali marveč grajata pa pravi, da so omenjeni katehetje — kdo vé — koliki fanatiki, sovražniki nemštva, mučitelji šolske mladine, da je verouk po tvarini svoji in učbi njihovi nevaren mladini, nevaren državi in celo katoličanstvu! — Kdor omenjene spiske bere, pa dotičnih razmer ne pozna, mora misliti: ali so katehetje res zlodeji, ali je pa pisatelj norec. Hvala Bogu, da so dotične razmere na ljubljanski gimnaziji dokaj dobro znane, in ker je že po vseh stanovih tudi več njihovih učencev, se prizadetim gospodom ni treba bati, da ne bi se čula v resnici oba zvoná.

Bog sam je obiskal bil letos prof. Heinricha in od zgorej je vdaril tresk v družino njegovo, kakor gimnazijsko šolsko izvestje omilovaje kaže str. 37-39, in-kdo bi si mislil! človek sicer marljiv in res spreten, vzlasti v nemščini, povéstaici in stenografiji, hladi si rano in nadomestuje zgubo svojo s tem, da grmí in treska nad verstvom in veroučitelji v srednjih šolah. — Neprijatelj katekizmu je skoraj isti čas po nemški v vprašanjih in odgovorih spisal malo geografijo ter posvetil jo šolskemu nadzorniku dr. Vrečku, češ, naj odpravlja verski in naj vpeljuje se katekizem njegov geografski. — Tudi ménijo nekteri, da je one sestavke pisaril v „Tagespošto“ najprej in potem še le — malo, vendar prekanjeno premenjene — v „Tagblatt“, da izvedo stvar zgoraj in spodej, in da tako od zgorej in od spodej prične se boj zoper katehete na gimnaziji ljubljanski, ali prav za prav — zoper veroznanstvo samo, vsaj je namen onim sestavkom povedan v poslednjih vrsticah, da naj se verouk v višji gimnaziji odpravi popolnoma, v nižji pa pusti deloma le, da med enakima dobí prednost, kateri ima boljši red v veroznanstvu, škodvati pa klas — se vé — nikomur ne sme — klas še tako snetjavj.

Kar nektore novodobne učenjake posebno boli in peče, je po mnogih skušnjah in dokaj očitnih znamenjih to, da se je krščanski nauk povzdignil v veroznanstvo ali veroslovje, in da se po obliki in obsežku na enaki stopnji med drugimi vedami ali znanstvi čisla še v srednjih šolah gimnazijskih. Prav po izgledu odpadnika Julijana toraj so pričeli oni, kateri govorijo, pisarijo ali kakor si bodi udelejujejo zoper verski, v sedanji dobi šolski mladini tim potrebníši poduk.

Pripovedovalo se nam je, da je v učiteljski seji 5. junija t. l., kadar je gimnazijski nadzornik g. J. Šolar, preiskavši tudi veroznansko podučevanje, vpričo vseh pripoznal, da niti tlačansko niti mučiteljno, marveč prísčno in dostojno, omenjeni gospod srpo pobešal svojo

glavo. Ko bi pravo vest imel po veri katoliški, preklical bi in popraviti skušal pohujšanje po onem pisanju storjeno pri mladih in starih, katerim koli je bilo prišlo na znanje. Ker se pa to doslej ni zgodilo ne od njegove ne od ktere druge strani, naj „Slovenec“, kateri se že vedno boriti ima z brezverskim profesorstvom, ktero so te dni imenovali neki — morda ne po krivici — najhujše zlo sedanjega časa, primerno razkaže dotično stran, da se v reči tolikanj pomenljivi ne poreče: „Qui tacet, consentire videtur“. —

„Narod“ pa Petovar.

(Konec.)

Ne manj lisjaško je, ako človeče, ki ne sliši nikoli nobene pridige, ki še prve strani katekizma za 7 krajcarjev ne razume, pripoveduje, kako da so vse pridige „pretirane“, prenapete, kako se ljudstvo straši in kuri z misijoni, božjimi poti, plačanimi mašami. Tudi v notranjih razmerah sv. cerkve, pravi, „je dosti vzrastkov in peg, ki ne sodijo več v 19. stoletje“. Ste ga slišali strešnega petelina? Tedaj tudi znotranjstvo, bistvo sv. cerkve se mora po vetru obračati?! Najbrže bi on svetoval tisto novo vero, ki jo je nedavno neki „mladoslovenec“ skoval. Lepa hvala, novi Luter! Tudi nam je povedal, da „petovarstvo je nasledek klerikalne novinarske pisave in širjenja pretirane ascetične književnosti“. Pa kako dosleden je „Narodov“ modrijan tudi v tej reči, poslušajte: „Če „farovski list“ n. pr. v treh številkah pripoveduje o čudežih neke zamaknjene, kaj čuda, če se je tudi Tonček zamakoval?“ „Slovenec“ je pred nekimi tedni v podlisteku prinesel kratek posnetek brošurice učenega in slovečega doktorja zdravilstva, Rohlinga, ki gotovo bolje vé, kaj je natorno mogoče, kaj pa ne, kakor puhle glave „Narodovih“ vrednikov, in vsled tega se je Petovar že pred več meseci, že lani ali predlanskim zamakoval!

„Ali ni to še večji čudež, kakor pa vse, kar se z zamaknjeno v Bois d' Haineu godi? „Tako gre in slepari Petovar natanko tako, kakor je v Danici o drugih zamaknjenih bral“, pravi „rokovnjaški“ list dalje. Kaj ne, da je imenitna ta njegova učenost?! Ako je Petovar z zamaknjenjem sleparil, zato so bili sleparji vsi svetniki in svetnice s sv. Pavlom vred, ki so bili kdaj zamaknjeni, in sleparica je „Danica“, ki to naznanja! Tako, Slovenci, modruje sprideni študent v Tavčarjevi hiši, ki je šolo na kol obesil, da zdaj v imenu mladoslovencev zatira katoliško vero v naši deželi ter s tem nevernim prusakom pot pripravlja, ktero jim drugi preklestujejo s ponemčevanjem. In da bi še bolj okrivil katoliško časnikarstvo in zlasti „Danico“, je že v drugič povedal, da Petovarjeva pisma so pisana v „Daničinem“ štilu. Drugi pot utegnemo celo slišati, da mu jih je kak daničar celo narekoval — toraj hajdi pred poroto in na grad ž njim! Morebiti bi se s tim črni žolc „Narodov“ zoper katoliško duhovstvo nekoliko ohladil.

Sklenil je „Narod“ spletke svojih zmešnjav in laži z bahanjem, da je on še pred sodnijo opomnil na molitvarskega sleparja (zakaj niso vitezu zato že kacega reda na prsi pritiskali?) in prav moško pristavlja: „Ali se še spominjate, kako so bili klerikalni slovenski časniki „Novice“ in „Danica“ pali črez nas? Oba lista (laž) sta se bila tačas potegnila (laž) za tega svetnika in hujskala na nas (laž) in naš list očitaje nam brezverstvo (laž) in bog ve kaj.

Zdaj ju mora biti sram te družbe“ (čegave?). Kdor brez strasti prebere dopis iz Doba v lanskim „Danici“ 20. rožnika številka 25, bode videl, da dopis ima le bolj namen potegniti se za druge, ki so jih v to neljubo dogodbo tlačili, to je, g. fajmoštra. O Petovarju je le rečeno, kakošnega se je poprej razodeval, in kaj da se v cerkvi ni zgodilo. Kako malo ga dopis zagovarja, kaže s tem, ker dopisnik sam pravi, da se je Petovar med misijonom po pivnicah potikal, da dobska duhovna, od gospodov v Lašičah in Ribnici vprašana, sta o njem resnico povedala in ga nista zagovarjala. Dopis se je poganjal za poštenje duhovnov, ktere je „Narod“ po krivem v to reč tlačil; kdor hoče prebrati omenjeni dopis v „Danici“ (O „Nov.“ tu ne govorimo), se bo tega prepričal. Naj bo toraj „Naroda“ sram, ki že skoro vrstice več ne more brez laži zapisati, ne pa tistih, ki jih on napada!

Politični pregled.

V Ljubljani 4. sept.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja. Ustavoverski listi se tolažijo s tem, da bodo cesar adrese českih občin ministerstvu v obravnavo izročili. Cesar že itak poznajo želje českega naroda in jim jih ni treba še le naznanjati po adresah; znane so jim tudi stare pravice českega kraljestva. „Nevarno je“, piše o tej reči „Reform“, „na dobro srečo upati, in vendar tega ne more nihče opustiti, kdor odkritosrčno želi srečo monarhije. To je gotovo: Avstrija ne bo utrjena, dokler českemu kraljestvu po godu ne potrdijo nikdar zgubljenih, nezastaranih, slovesno potrjenih in v novjšem času znova pripoznanih pravic. Zadovoljeno česko kraljestvo pa bi bil mogočen vogelni kamen, ob katerem bi se razbile vse habsburški mnogonarodni državi nevarne moči.“

Avstrijska artilerija slovela je doslej med vsemi najbolj in Napoleon I. je pri neki priliki rekel, da z avstrijsko artilerijo bi si upal podvreči celi svet. Pred nekaj dnevi pa so poskušali streljati z jeklenimi Kruppovimi kanonami, ki so se pokazale izvrstnejše, kakor so naše bronaste, in brž so nekteri listi, zlasti ogerski, zagnali hrup, da Avstrija nima nobene artilerije več! To je sicer pretirano, pa se je vendar vojni minister odločil za to, da se napravijo nove jeklene kanone, kakoršne izdeluje pruski tovarnar Krupp. Ker je pa vojni budget že določen, bodo skušali pri družih rečeh toliko prihraniti, da bodo mogli napraviti take kanone.

Po ustavovernih časnikih je bilo brati o spremembi zakonskih postav; zlasti so se nadjali, da se vpelje po ilni civilni zakon. Pa vlada o tem noče nič vedeti. To je razsrdilo liberalce in jih še novica ne potolaži, da hoče ministerstvo privoliti zakon med kristijani in — judi. Ministerstvo pri tem zopet ozir jemlje le na Dunaj, ker drugod to ni čisto nič potrebno.

Tudi mestno starešinstvo v **Pragi** je po predlogu podžupana g. Zeithammera sklenilo cesarju podati vdanostno adresno. Mestni svetovalec nemški liberalcec Bendiner je temu predlogu nasprotoval menda iz zgolj vdanosti do — cesarja?

Kat. pol. društvo za **Česko** je kaj slovesno obhajalo svoj zbor v Vodnjanu. Nazočih je bilo več ko 600 oseb, da-si so policaji strogo pazili, da so se ga vdeležili le naznani društveni udje. Knez Jurij Lobkovic je

predsedoval ter imel tudi jako čvrst česki govor, ki je bil od nazočih z navdušenjem sprejet.

V **hrvaškem** zboru 2. t. m. je Špun zagovarjal vladin predlog o ljudskih šolah. Nadškof Mihajlovič je rekel, da bo glasoval zoper ta predlog, ker cerkvi prepušča premalo vpliva. Fajmoštra Jagić in Brož pa Mrazovič govorili so za predlog, kanonik Sušković proti njemu. Konečno je vladin zastopnik Jurković skušal zavrniti od nasprotnikov navedene pomislike.

Vnanje države.

Na Pruskem so 2. t. m. obhajali obletnico bitve pri Sedanu. Katoličani se je niso vdeležili.

Na Laškem se govori, da Sella zopet vstopi v ministerstvo. Liberalni časniki se tega močno veselijo, ker vidijo v tem krepenje vlade in njene stranke. Dosedaj je bila desnica razdeljena v dve stranki, katerih ena je bila na krmilu, druga pa si je prizadevala do njega priti. Vse to je prav lepo, a pomagalo zedinjeni Italiji ne bo, ker je osnovana na krivični podlagi. — Ognjeni hrib Etna na siciliskem otoku bljuje ogenj iz treh votlin med hudimi potresi. Ni sicer še velike nevarnosti, pa prebivalci bližnjih hiš so jo vendar potegnili. V obližnjici mesta Katanije je pesek padal s hriba.

Španjska. Nekteri listi so prinesli novico, da Karlisti so se spred Puicerde umaknili. Drugi telegrami pa poročajo, da nadaljujejo streljanje. — Grof Chambord je Karolu VII. pismeno izrekel zaupanje, da bo on zmagal. General Zabala, ki je hotel mesto Vittorio preskrbeti z živežem, je bil od Karlistov premagan in nazaj zapoden.

Izvirni dopisi.

Iz idrijskega okraja, 4. sept. (Beseda idrijskim volilcem.) Dragi rojaki, zopet nam je iti na volilno borišče. Večina tistih, ki ste šli lansko leto v Logatec k volitvi državnega poslanca, gre letos 12. sept. v Vipavo deželnega poslanca volit, ker se je preč. gosp. dekan Grabrijan poslanstvu odpovedal. Gotovo vam je še v spominu, kaj smo preteklo jesen pri volitvi v Logatcu doživeli. Kaj so vse naši nasprotniki vganjali? Napadali so nas pred volitvino hišo z najgršimi psovskami, „črnosuknjari“, „neumni kmetje“, „mežnarji“ itd. Gnjusilo se vam je nespodobno obnašanje po „Sl. Narodu“ olike navzetih mladoslovencev, da je marsikteri izmed vas nevoljno rekel: „nič več ne želim biti v takem ravsu in kavsu“. Radovedni smo takrat pričakovali izida volitve, še bolj radovedni pa, kako se bodo obnašali naši sosedje, posebno volilci našega okraja. Dasi-ravno smo bili premagani, vendar ponosno smo smeli reči, da Žirovci, Prifarci (spodnji Idrijčani) in Vojskarji (14 volilcev) volili smo pošteno značajnega, od vseh pravicoljubnih in zvestih Avstrijanov spoštovanega grofa Hohenwarta.

Tužno pa nam je moralo biti srce, ko smo videli može, na ktere smo se zanašali, da bodo z nami složno volili, odpadati in na nasprotno stran stopati, in med temi enega, ktereга nam zdaj brezverci (mladoslovinci) celó priporočajo, naj bi ga mi za deželnega poslanca volili. Kdo je ta? G. Ant. Plešnar iz Črnega vrha. Že pri volitvi v Logatcu je pokazal, kaj je, — da je naš nasprotnik. In zakaj nam neki tega odpadnika od naše stranke priporočajo mladoslovinci v svojem prostomavtarskem listu „Sl. Narodu“, zakaj ne ka-

kega drugega veljavnega moža? Saj so njemu enako in morda še bolj izobraženi in vneti za napredek slovenščine in za blagor domovine mnogi možje iz našega okraja, kakor g. B. Leskovic, župan v Sp. Idriji, g. Naglič, župan v Žireh, g. Lapajne na Vojskem in drugi. G. B. Leskovic je tukaj obče spoštovan, on je veliko pisal v „Novice“, l. 1862 poskrbel, da so se našim kmetom davki znižali, zdaj se trudi, da bi se kmetom ob Idriji odškodovanje dalo zavoljo prenutnega dima živega srebra. On je v pisavi bolj zmožen nego A. Plešnar, ker Plešnar še enega stavka prav ne spiše. Tudi sicer je bolj izveden v deželnih zadevah, ker Plešnar še ne vé, zakaj ga mislijo mladostenci voliti. On misli da bode v Ipavi volitev državnega poslanca, kar se iz njegovega pisma do naših volilcev izvidi. Tudi zgoraj imenovana moža se smeta g. Plešnarju primerjati, in vendar „Sl. Narod“ nobenega teh poštenih mož ne priporoča volilcem. Zakaj neki ne? Vzrok dobimo, ako poprašamo, kdo so ti možje, ki nam tega z neba padlega poslanca priporočajo. To so mladostenci (brezverci), ki svobodomiselnji biti hočejo. Saj pa tudi so. Pa kako? Rokovnjačarji, ubijalci, roparji, vlačugarji se jim bolj smilijo, kot škofji, katere po Pruskem po ječah vlačijo. Za prve imajo polno svobode, za druge nič. Za une se potegujejo, da jim je za dobro hrano, obleko in stanovanje po ječah preskrbljeno, kar vam kmetom, ki morate v potu svojega obraza kruh si služiti, davke močno povišuje, za te jim pa nikoli niso dosti trde ječe. In ti mladostenci vam ponujajo svojega kandidata A. Plešnarja! Oni ga gotovo dobro poznajo in vedo, da bo z njimi potegnil. Že zato, ker ga vas ti brezverci silijo, ga nikar ne volite.

A. Plešnar, katerega ste po pravici spoštovali, se je pa tudi od lanskega leta, kar so ga mladostenci po zvitem prilizovanju na svoje limanice vjeli, čisto spremenil, ter se tudi v vsem svojem življenju in obnašanju, posebno kar se tiče cerkvenih zapovedi, jel ravnati po načelih mladostencev.

Vrli, zvesti rodoljubi vam priporočajo g. M. Lavrenčiča iz Vrhpolja. Njega vipavski volilci poznajo in vedo, da je pošten, zvest katoličan, vnet za blagor svoje domovine. Ako tudi A. Plešnar okrog vas hodi, ne dajte se mu zmotiti. Zedinite se z Vipavci za M. Lavrenčiča. Pokažite se može, kakor ste do zdaj vseskozi v Vipavi in Logatcu prav volili, tako storite tudi zdaj. Pokažite, da se ne daste za petake na nasprotno stran vabiti, in pri volitvi vrlo zastopajte svoje volilce, kateri so vam zaupali, da boste le prave zveste katoličane volili. Zato volite g. Lavrenčiča, zvestega rodoljuba in katoličana, da boste složni z vipavskimi volilci, kajti sloga jači, nesloga tlači. Nobeni vzrok naj vas ne zadržuje od volitve. To je vestna stvar. Bog daj dober uspeh!

Iz Kranjske gore, 1. septbr. — Preteklo nedeljo sem bil pri Fužinah, v dve uri od tu oddaljenem trgu, vže trdo na kranjsko koroški meji ležečem. Jame se mi pravilo o nekem dopisu, katerega je prinesla „Laib. Ztg.“ iz Kranjske gore v svoji 195 števi; sam namreč ne zgubljam časa s čitanjem omenjenega nemškega časopisa. Ne bi bil zinil besedice o tem „konfuznem“ spisu, a ker se napada v njem „Slovenec“, ne morem molčati.

„V Kranjski gori imamo dva Slovenca“, pravi pisatelj, „mrtvega in živega“. Mrtvi, to je tiskani „Slovenec“, in odločen „zur Volksaufklärung und Verklärung“; živi, to je štirinogati „trägt als tüchtiger Vollbluthengst zur Erzeugung kräftiger Zugpferde im Lande bestens

bei“. (Neki tukajšnji posestnik ima namreč žebca za pleme po imenu „Slovenec“.)

Moremo čuti britkeji sarkazem, moremo čitati surovejšo primero? V vladinem časopisu, v glavnem mestu slovenske krajine izhajajočem, se smé na tak pobalinski način v obraz biti celemu slovenskemu narodu! Pravim: „Celemu slovenskemu narodu!“ Ne zastopa mar „Slovenec“ celega slovenskega naroda? Vprašujem: Slovenci! ali so nam res povsod vrata zaprta pritožiti se zoper tako razžaljenje? Ali nimamo podpore, ne pribežališča, kjer bi bili varni napadov tako visoko omikanih (?) škriblarjev?

Naj mi je dovoljeno iz ravno te korespondence pisavca fizično opazovati. Ne more se tajiti, da je napravil med drugim največji priklon kuharicam kranjskogorskim. Samo se mu smeje pri mastnih epitetih, kakor so n. pr. „geschmackvolle“ (to je gaudium) „kräftige“ „ausgiebige“ (da se kaj prime) „billige“ (finis coronat opus!) „Küche“. Jaz g. pisavca ne poznam, ne vem, je li domač ali je ptujec; ravno zato bi znal vsled njegovega sestavka objektivno sodbo o njem izreči. Materija mu je vse, duševnosti ne pozna; navdušen je za krasno naravo, Stvarnika nad oblaki — brž ko ne, pozabljuje! Prilega se mu izvrstna kranjskogorska klobasa: preseda ga pa „Slovenec-eva“ dušna hrana — omika ljudstva; sline se mu skoraj cedijo po naši slanini: izliva pa žolč nad duhovnim podukom z željo: „Möge das herrliche Oberkrain aus seinem von klerikalen Gesängen genährten Schläfe erwachen“. S slastjo obira naša piščeta: slovenskemu kmetu bi pa rad ogrenil vsako drobtino višje hrane. Prašam tedaj: Kaj ima večjo veljavo? To kar služi v pospeh fizične človekove moči, kar je trohljivo in minljivo; ali to, kar napeljuje človeka k vzvišenim idejam opominjevala ga nadzemeljskega poklica? Naš slovenski kmet daje drugemu izključljivo veljavo, prvemu memogredočo. Kdor mu v tem nasprotuje — in naj bo kakoršen koli gospod — stoji na veliko nižji stopinji omike.

Iz Trsta, 5. septembra. Tržaški deželni zbor se je odprl brez službe božje v saboto 29. avg. in sicer, ker je bil c. k. namestnik baron Pino na potovanju po Avstriji po vladnem komisarju vit. Rinaldini-ju z navadnimi govori deželnega glavarja in vladnega komisarja. Ker ces. namestnik ni bil nazočen ko se je zbor odprl, se tržaški „Cittadino“ zaradi tega zelo huduje in namestnika hudo pika. Zbranih je bilo le 30 poslancev in tudi galerije niso bile zelo obiskane. V letošnji sesiji bode najbrže viharjih sej, kajti lahonska stranka bode hotla gotovo s svojo volilno reformo, vsled katere bi okolica v zboru več ne bila zastopana, predreti, pa upamo, da vlada ne bode pustila, da bi greben lahonom zmiraj dalje rastel, in da ne bode dovolila, da bi tako tretjina prebivalcev več zastopana ne bila. — Tudi se nadjamo da bode vlada bolj energično postopala in da ne bo dopustila, da bi se ponavljali oni škandali na galerijah, vsled katerih je bil tudi zbor mesecca januarja pred časom zaključen.

1. seja je bila. 2. sept. — volili so se dotični cenzorji sejnih protokolov. — Prošnja graških študentov za podporo je na svet bar. Paskottini-ja oddana delegaciji mestnega zbora, ker za take stvari deželni zbor nima dotičnega fonda — potem pa je sledilo poročilo deželnega odbora o točkah, katere bodo še v razpravo prišle v sedanji sesiji. — Najprej se prebero sklepi zadnje sesije, kateri so najviše potrdilo zadobili, potem oni, kateri niso bili potrjeni. — Voljeni so potem v odsek a), da

izdelajo načrt postave za realke — b) da se ministersvo prosi, da se vstanovi juridična fakulteta v laškem jeziku s sedežem v Trstu; c) da se ministerstvo naprosi, naj predloži v prihodnje državnemu zboru načrt železnice — Lak — Launsdorf — d) da se odpravijo krš. vaje iz šol — in da se nazaj tirja premoženje, katero je spadalo jezuitarskemu redu. —

Iz Hluša na Štajarskem, 1. septembra. († Luka Hleb.) „Blag si, o Slovenec! in vendar ne moreš priključvati do zaželjenega blagostanja na tem svetu, katerega že drugi narodi tako obilo uživajo“. Pisal je te besede navdušen narodnjak, potujoč med našimi prekmurskimi brati; ko se je prepričal o lepih čednostih in blagih lastnostih njihovih, pa jih je vendar toliko tlačene videl od krutega madjara. Zamoremo res te besede reči o celem slov. narodu. Ni ga naroda v Evropi, kteremu bi bil Vsestvarnik toliko lepe lastnosti miroljubja, delavnosti in blagodušnosti vtisnil, kakor v Slovenca; ni pa tudi naroda, ki bi bil bolj črten in preganjan, ki bi imel od vseh strani sovražnikov, kakor ima jih naš narod. Nemec, Madjar in Italjan, vsi udrihajo po njem, vsak hrepenč ga prej ali pozneje pogoltniti. — Hude rane nam seka v sedanjih dnevih notranji razpor med Mlado- in Staroslovenci. Tretja neusmiljena osoda, ki nas preganja, pa je zguba toliko blagih sinov našega naroda, ki so nam tako zelo potrebni. — Janežič, Umek, Toman, Tomšič, Rozman, stebri naše narodnosti, so nas zapustili v sredi svojega delovanja, rekel bi pri naj boljših močeh.

V pondeljek 31. avg. sem bil zopet priča zgube enega izmed najvrlejših braniteljev našega naroda. Umril je po celo kratki bolezni 28. avg. Luka Hleb, posestnik v Smolniku ruške fare. — Ne more ga slov. narod šteti med svoje pisatelje, vsi pa, ki so ga poznali, bodo radi priznali, da je bil ranjci varuh in steber narodnega gibanja v svojem rojstnem kraju. Ruše, nekdanj toliko slaven kraj zavoljo svoje gimnazije, dandanašnji še imenitna božja pot, je bila rojstna fara rajnemu; rodil se je leta 1826. v vasi Smolnik. Oče ga pošlje v Gradec v šole, kjer je z dobrim vspehom latinske šole dokončal, in l. 1848 bil sprejet v bogoslovje. Pa takratni burni čas ga ni v semenišču pustil. Nevarnost je pretila, da bi bil vvrsten v „Studentenlegion“, ki je zapeljana od svojih voditeljev se postavi zoperstavila. Luka Hleb tihoma iz Gradca zlaži, se skrije v visoke planine svojega rojstnega kraja, dokler se mir ni zopet vrnil. Neugodni časi po mestih, viharno gibanje povsod in smrt njegovega očeta ga primora, da ostane doma in prevzame posestvo po rajnem očetu. Pregovor pravi, študiran kmet je slab gospodar, ali pri raj. Lukežu ni bil veljaven. Bil je skrben kmetovalec, uzoren mož, blag oče, branitelj in očiten spoznavalec sv. vere, pred katero se njih dandanašnji toliko omikancev sramuje. Spomin njegove trdne vere in znamenje njegovega verskega prepričanja je prelepa cerkvena Materi Božji posvečena, katero je rajni visoko v planinah večidel na svoje stroške postavil. Leta 1868 so to cerkvico nepozabljivi škof Martin Slomšek posvetili, ki so rajnega cenili. Pripoznali so milostljivi škof s tem najbolj blage lastnosti njegove, da so tako težavno pot na visokih planinah ležeči Smolnik storili. Zapisnik v Hlebovi hiši kaže imena vsih obiskovalcev prekrasne cerkvice, in rajska panorama romantično ležečega Smolnika popotniku dovolj poplača trud hoda.

Nekdanj zavolj svoje poštenosti in vernosti slavne Ruše, so dandanašnji zlo zlo našo na-

rodnost zapustile. Skušnja pa nas uči, da povsod na nemško-slovenski meji, kjer peša narodnost, pojemlje tudi vera. Vsi naši najhujši nasprotniki so z malimi izjemki tudi nasprotniki sv. vere. V Rušah se je to jasno pokazalo. Da bi otel svojo ožjo domovino toliki sramoti, se je Luka trudil osnovati „bralno društvo“ v Rušah, kteremu je tudi bil predsednik do svoje smrti. Za to društvo je žrtvoval tudi svoje dušne in gmotne moči. Kdor si je skusil, kako plačo ima narodnjak v takih krajih, kjer grdi nemčur nadvladuje, kako se sramoti in zaničuje slov. narodnost, ne čudi se, da dostikrat trdni hrasti omahujejo. Hleb je stal vedno ko skala. Čislal je svojo malo domovino Slovenijo. Ni je ljubil za tega delj, kakor da bi se odlikovala na slavnih zgodovinskih činih, mogočnih kraljih, ali da bi kot Slovenec do časti dospel, ljubil jo je, ker je bila draga domovina, ne gledaje, da je potepana in osramotena. To je poštenost, to je moški značaj, to je prepričanje!

Ko so lani tukajšnji narodnjaki poslanca za državni zbor iskali, je bil Luka za narodnega kandidata postavljen, ker je bilo težko zaradi razpora med Mlado- in Staroslovenci moža najti, ki bi bil prepričan in značajan narodnjak, veren katoličan. Da ni bil določno za kandidata postavljen, vzrok temu je bil, ker je volilni odbor pridobil za-se našega učenega g. profesorja Pajka. — Če ravno ni zamogel naš Luka javno v državnem in deželnem zboru braniti Slovencev, in pismeno zapustiti nam svojih blazih čutil, vendar je delal v domačem kraju neutrudljivo za razširjanje in utrjenje narodne ideje. Tako dobrodelnemu življenju je hitra smrt 29. avg. konec storila. Njegovo telo počiva v raki pri cerkvi, ktera je bila z njegovim trudom postavljena. Osem duhovnikov, ki so prišli od daleč, mnogo ljudi, ki se niso bali visoke planine, je dovolj kazalo, kako britko čutijo vsi njegovo zgubo. Njegov vzorni izgled naj ostane v srcu vseh slovenskih kmetovalcev, kako naj delajo za Boga, domovino in cesarja. Lahka mu zemlja! — Z-k. —

Domače novice.

Ljubljana, 2. septembra.

(Včerajšnje volitve ljubljanskega mesta) se je vdeležilo 562 volilcev, večidel c. k. uradnikov; voljen je bil, kakor se je že naprej vedelo, nemčurski kandidat dr. Schrey in sicer s 427 glasovi. Vseh volilcev je čez 1200, toraj vdeležba ni bila posebno živahna.

(Brezdomovski „Narod“) v št. 200 v dopisu iz „Žavc“, kakor neprenehoma, zopet trga slovensko edinost s sovražnimi napadi na papeža in katoliško duhovstvo. Prilizuje se pa izdajavec in preganjavec naše sv. cerkve dijakom. Tenko napredena je lesičnost, s katero ta nesramni list vedno rije zoper zvezo katoličanov z namestnikom Kristusovim v Rimu; upamo pa, da katoliški mladenči niso tako nevedni, da bi zvižaje ne spoznali in ne videli lažnjivega preroka in hujskača k odpadu pod krinko „Slovenski Narod“. To hujskanje je tako sistematično, tako nepretrgano, da si moramo misliti, temu ničvrednemu listu in njegovim gospodarjem in kolovodjem je na tem ležeče, da slovenski narod zapeljejo k odpadu od katoliške cerkve. V svoji pošastni nesramnosti tudi svojih namenov več ne zakriva; da bi ljudi oslepil in jih oblagal, se baha, kako da „črna garda ni tako vterjena v ljudstvu“ itd. S peklenko potuhnjenostjo ravno ta spis dela reklamo za znanega „Fisterja“, za „veliko francosko revolucijo“. Vse, kar je za-

nikarnega in cerkvi sovražljivega, ta list gotovo hvalisa in preslavlja.

Dopis iz Žavc je od matere cerkve odpadniške in rudečarske barve; gorje študentom, ako bi bili res vsi taci misel, kakor so izrečene v dopisu, kateri je pa morebiti v „Narodovi“ kovačnici prekovan, ker kipi v njem po navadi „Narodov“ črnožolčni zlog.

Vedó naj mladenči in njih starši, da v taci rečeh ni šale, pa tudi ne nobene srednje poti, temuč le dvoje: ali s cerkvijo, ali pa zoper cerkev, — in ker je „Narod“ „renegatni list“, toraj: ali s cerkvijo in zoper „Narod“, ali pa z „Narodom“ in zoper cerkev! In kar smo rekli mladenčem, to velja Slovencem sploh. Nevidni poglavar svete cerkve je to enkrat za vselej določil z besedami: „Kdor ni z menoj, je zoper mene; kdor z menoj ne seje, raztresa.“

V ravno tem listu si upa dopisnik iz Žužemberka duhovstvu impertinentnost v oči brsniti: „vi duhovniki! kakšna vam neki ide zaslug, če si prizadevate, sicer zmožno, bistroumno ljudstvo ohraniti v stari bedariji?“ Duhovni so vedno svarili pred vražami, tudi „Slovenec“ je to že večkrat storil, impertinentnost tedaj je od „Narodovega“ dopisnika, ki vse to prezira in že sto- in stokrat ovržena očitanja z nova pogreva.

(Pratika za leto 1875. in svarilo): Naša po c. k. kmetijski družbi izdana „Velika“ in „Mala Pratika“ je ravnokar v lični obliki na svetlo prišla, prinaša mnogo novih gospodarskih skušinj, drobtin — in natanjčen pregled nove mére in vage z razmerami med novo in staro méro in vago. — Poleg te naše navadne pratike pa sta tiskala in založila Kleinmayr & Bamberg letos „Slovensko Pratikó“, ktera v drugi pòli do nebes povzdiguje nove konfesijonalne postave, — udriha po duhovščini, papežu in naši cerkvi, — zametava nabiranje darov za sv. očeta in misijone in ima po vsem snovu namen: v nedolžni obleki stare poštene Pratique med našim narodom dandanes cveteči liberalizem širiti. — Opozorujemo tedaj vse resnične prijatelje našega poštenega naroda, da čujejo in svarijo v svojih krogih, — in zabranijo razširjanje pri nas tako pritepeno vpeljanega blaga. Naša stara Pratika se imenuje prvič: „Velika“ ali „Mala“ Pratika, in je tiskana pri J. Blaznikovih dedičih v Ljubljani; — nova liberalna se imenuje samo „Slovenska Pratika“, gotovo zato, ker bi sicer nihče ne verjel, da tudi slovenska more taka biti.

Skrbljeno je zato, da se bo naša stara Pratika na debelo pa tudi na drobno ceneje prodajala, kakor se pa prodaja Bambergova liberalna, — akoravno bi bila naši posamezni tiskana višja prodajna cena. Zanesljivo pravo Pratikó, kakor smo jo do sedaj imeli, dobi vsakdo le pri J. Blaznikovih dedičih v Ljubljani tiskano.

(V Alojznico so sprejeti) poprejšnji: V VIII. gimn. razred: Berčič Peter iz Stare Loke, Koblar Anton iz Železnikov, Merčun Rok iz Doba, Potočnik Tomaž iz Železnikov, Zupanec Jer. iz Radolice. V VII. gimn. razred: Jenko Jože iz Cerkljan, Karlin Andrej iz Stare Loke, Novak Jože iz Št. Ruprta, Smrekar Janez iz Lazov. V VII. razred: Arko Miha iz Sodražice, Lesar Jože iz Sušja, Mohar Janez iz Škofje Loke, Normali Janez iz Višnje gore. V V. razred: Fabčič Janez iz Lož, Kopač Andrej iz Begunj, Lampe France iz Črnega vrha, Lavrenčič Matej iz Vrhpolja, Majaron Daniel iz Borovnice, Nagode Janez iz Vrhniške.

V IV. razred: Avsenik Janez iz Zapuž, Bartol Marka iz Sodražice, Čuk Julij iz Idrije, Lavrič Jožef iz Žuženberka, Lončar Janez iz Križev, Pintar Matej iz Zaliloga, Škofic Jože iz Mirne peči, Štritof Anton iz Starega trga. V III. razred: Demšar France iz Poljan, Hudovernik Anton iz Zaspega, Illowsky Albin iz Novega mesta, Kremešek Janez iz Planine, Možina Janez iz Spodnje Idrije, Sitar Matej iz Ježice.

Na novo so sprejeti v V. in IV. razred: Mašek Jože iz Radolice, Porenta Jakob iz Stare Loke. V III. razred: Gliebe Andrej iz Smuka, Hudnik Matija iz Hruševga, Petelin Martin iz Tomišlja, Strobel Ludvik iz Štange, Zobec Anton iz Ribnice. V II. razred: Adamič Andrej iz Krke, Bezcljak Jošt iz Črnega vrha, Klemenčič Miha iz Šentvida pri Zatičini, Lesjak Ant. iz Zatičine, Ponebšek Janez iz Šmartna pri Litiji, Šmorancar Jože iz Škofje Loke, Viderga Vincenc iz Moravč.

(Imenovanja) c. k. sodnikov. Gregor Kržič (prestavlj. iz Loža v Senožče), Viktor Zupančič, drž. pravdika namestnik v Ljubljani, za Pestočno, Henrik Hajne v Radolci za Žužemberk, Gregor Žrjav v Litiji za Lož, Eduard Steska v Loki za Zatično, Eduard Deu v Planini za Črnomelj.

(Birmovali) bodo milostlj. knez in škof 20. sept. t. l. v Šentvidi pri Zatičini, 21. na Krki, 23. v Leskovcu pri Krškem, 24. v Čatežu, 25. v Škocijanu, 26. na Raki, 27. sept. v Šentjerneju.

Razne reči.

— Šolske stvari. Državna nemška viša realka v Trstu letos ni izdala poročila. Kakor slišimo, na tem zavodu ni bilo tudi nič manj učencev kot na laški realki — I. razred je imel 3 paralelke, II in III pa po dve. Na ces. vadnici je bilo v 6 razredih 253 učencev. — Protestantovska šola imela je v 10 razredih 116 učencev — in v 8 dekliškeh 137 deklet. Na mestnem dekliškem z izobraževališčem sklenjeni vadnici je bilo učiteljev 17 — pripravnic v I. letu 48, v II. 29, v III. 19. Na vadnici je bilo v 4 razredih vpisanih deklet 163, konec leta 120. — Trst ima še drugih 9 mestnih ljudskih šol, v teh je podučevalo skoz leto 9 katehetov, 46 rednih učiteljev, 8 asistentov in 16 izvanrednih učiteljev (za petje in risanje). Učiteljev rednih je 48, asistentov 10, izvanrednih učiteljev o V. in VI. raz. za naravoslovje, petje in risanje 16. —

Obiskovalo je te šole vsakdanjih učencev 3402, učenk pa 2887; skupaj 6189; nedeljskih učencev 295, deklet pa 208; skupaj 6792.

Najnovejša poročila.

Dunaj, 6. sept. Cesar se bodo jutri ob ¼3 uri zjutraj odpeljali v Prago, kamor dojdejo ob 4 uri popoldne. Nadvojvoda Albreht pride 8. zjutraj za njimi. Ministerski predsednik Auersperg cesarja ne spremlja, tudi Andrássy ne gre z njim v Prago, ampak naravnost v Brandiž. Avstrijski poslanec v Belgiji, grof Chotek, je prišel sem in se utegne podati na Česko. — Iz Kristijanije se poroča, da se ekspedicija, ki je bila pred dvema letoma na barki „Tegetthof“ proti severnemu polu odjadrala, vrača domu. Barka se je potopila, mornarji pa so se rešili ter v čolnicah in saneh 96 dni popotovali proti jugu, kjer so jih ruske barke našle. Mašinist Križ je umrl, drugi so neki vsi zdravi. Našli so nekaj novega sveta na severu od Novave Zemlje. Cesar in dunajsko mesto so jim telegrafično čestitali.

Praga, 6. sept. Plemstvo ni hotelo, da bi ga knez Karol Auersperg cesarju predstavil. Od g. Zeithammera predlagana adresa se je sprejela s 54 glasovi. Mladočehi so bili od seje izostali, 2 liberalna juda glasovala sta proti nji. Gospodje Hulesz, Zeithammer, Klenka, Pstross in Makovsky jo bodo v privatni avdijenci cesarju izročili.

Zagreb, 5. sept. Po končnem govoru poročevalca se je enoglasno sklenilo spustiti se v poseben razgovor šolske postave. Skoro vsi paragrafi so se sprejeli po predlogu dotičnega odseka, pristavki posameznih poslancev pa so bili zavrženi razun Spunovega, ki je nasvetoval nekterim dovoliti začasno oprosteno od šole. V ponedeljek se bo razprava nadaljevala.

Karlovec, 6. sept. Škofijska sinoda je enoglasno izvolila arhimandrita Vojnoviča za staroverskega škofa temešvarskega, Živkoviča pa za škofa karlovaškega. Cerkveni kongres se neki 4. oktobra zopet snide.

Belgrad, 4. sept. Knez Milan gre 15. septbr. v Turin, kjer ga bode laški kralj sprejel.

Poznan, 4. sept. Policijski vodja je danes karmelitarški prednici naznanil, da vse ne na Pruskem rojene karmelitarice se imajo v treh dneh iz dežele umakniti. Prednica se je obrnila do ministerstva, ktero je odlog podaljšalo.

Pariz, 4. sept. V permanentni komisiji je poslanec Aboville vprašal, če se ne bode po pirenejskih pokrajinah oklical obležni stan. Minister je odgovoril, da ne. Trije poslanci so protestovali zoper priznanje španske republike, kamor pride grof Chaudordy za poslanca.

Madrid, 5. sept. Tudi vradno poročilo potrди, da je bil Zabala od Karlistov premagan. Tako namreč je Zabala pisal Serranu: Ko sem Karliste prepodil iz vseh krajev, sem se začel nazaj umikati.

Eksekutivne dražbe.

7. sept. 2. Fr. Praznik ovo iz Menguša (1500 gl. 46 kr.) v Litiji. 2. M. Stepic-eve iz Kremenjaka (600 gl.) v Litiji. — 3. Mih. Petrič-evo iz Češnjic (460 gl.) v Kranji. — 2. Bart. Blaž-evo iz Komende (1115 gl.), — 1. Karol Fabijan-ovo (65000 gl.), obe v Ljubljani.

9. sept. 3. Mart. Zdravje-vo z Kremenca (2855 gl.) v Ljubljani. — 3. Ant. Pogorelec-evo iz Dolenje vasi (2435 gl.) v Ribnici. — 3. Pet. Mahorič-evo s Planince (918 gl.), — 3. Mih. Dovč-evo (300 gl.), obe v Ljubljani. — 3. Jak. Kump-ovo iz Črmošnice (1360 gl.) v Novomestu. — 3. Ant. Žitnik-ovo iz Gradišča (990 gl.) v Ljubljani. — 3. Jurij Štuma-vo iz Sp. Suhadola, — Tom. Strbenec-evo s Tolstega vrha, — Iv. Medle-jevo iz Sp. Suhadola, — Luk. Rajk-ovo s Tolstega vrha, vse v Novomestu. — 2. Jan. Roje-vo iz Sp. Šiške (4940 gl.), — 1. Val. Žibert-ovo iz Sp. Gamelj (879 gl.), — 3. Ant. Dečman-ovo iz Dola (1350 gl.), — 3. Fr. Gries-ovo iz Polh. grada (1429 gl.), — 1. Fr. Kapus-ovo iz Iga (540 gl.), — 1. Jan. Hafner-jevo iz Laborja (5158 gl.), vse v Ljubljani. — 1. Mar. Vovk-ove iz Griž (858 gl.) — 1. Jan. Mahorič-evo (1475 gl.) obe v Vipavi. — 1. Jan. Hočevnar-jevo iz Čurila (1495 gl.) v Metliki. — 2. Fr. Gačnik-ovo (8800 gl.) v Ljubljani.

10. sept. 2. Ter. Boh-ove iz Artiževasi (641 gl.) v Zatičini. — 2. Fr. Gačnik-ovo (8800 gl.) v Ljubljani. — 3. Mar. Regnar-jevo iz Kočevja (450 gl.), — 1. Jan. Perc-evo iz Sela (1590 gl.), obe v Kočevju.

Haag, 4. sept. Papežev nuncij Bianchi je dobil velik križ levovega reda.

Genf, 5. sept. Vlada je odstavila 19 katoliških duhovnov, ki niso hoteli na ustavo priseči.

London, 3. sept. Zbor premogokopnikov je zavrgel znižanje svoje plače. Posestniki premogokopov pa hočejo pri tem ostati, da se plača zniža za 15 odstotkov.

Rio-Janeiro, 2. sept. Poslanec Roma je v zboru predlagal, ministerskega predsednika in dva druga ministra tožiti zaradi veleizdaje in zarotbe proti veri in državi. Predlog se je izročil posebnemu odseku.

Lima, 2. sept. Nek človek je zavratno ustrelil na predsednika peruanske republike, pa ga ni zadel.

Poslano.

Nedavno priobčil je „Slovenec“ v dopisu iz Dovjega pohvalo g. Ign. Zupanu, izdelovalcu orgelj iz Kroke, zaradi poprave orgelj in iznajdbe novega meha. Na to priporočilo iz Dovjega povabili smo tudi pri nas omenjenega mojstra in nam je v popolno zadovoljnost oglasil orglje, pa tudi naredil nov meh, kateri je tako praktično izdelan, da smemo g. Ign. Zupana z dobro vestjo priporočati vsim, kateri bi ga v tej zadevi potrebovali.

Polhovgradec 1. sept. 1874.

Cerkveno predstojništvo.

Duhovske spremembe.

V tržaški škofiji: Postavljena sta čč. gg. Jan. Vrančič, novoposv., za duh pom. v Kerkevce; Simon Sfečič, za oskrbnika v Momjan. — Umrli so čč. gg. Bartol Sfečič, fajmošter v Momjani; Jože Mikoli, korar v Novem gradu, Bartol Bordon, fajm. v pokoju in častni korar. R. I. P.

Umrli so:

2. sept. Roza Karinger, 4 1/2 l., — in Marijana Karinger, 7 1/2 l., bukovodjeve hčeri, obe za vnetjem vratu. — Marija Kobjan, gostaška vdova, 58 l., za vodenico.

3. sept. Ana Lavš, gostilničarske vdove hči, 5 1/2 l., — in Berta Siglmagac, nadzornika otrok, 4 mes., obe za vnetjem vratu. — Ana Indof, kond. otrok, 8 mes., za drizgo.

Špecerijsko blago.

A. Jurca v Ptujem,

dozdaj v Eckel-novi hiši, odslej pa v svoji na velikem trgu št. 70

s podružnico v Celji

priporoča svojo zalogo ravnokar na novo prišlega

špecerijskega, materijalskega, kolonijalskega in barvnega blaga.

Najboljše sorte pravega štajarskega naravnega vina od več let, pravo žganje, najboljši likeri itd.

Zaloga moke iz parnih mlinov in domače. Kupuje in prodaja vse sorte žito, česplje, jabelka, krompir, poljsko seme in druge domače pridelke.

Preskrbuje gips za poije, cement (za zunanjo lepšanje poslopij, čebrov za kopanje, stopnice, cevi za kanale itd.), opeko, ktere se ogenj ne prime, mergelj, kvarčni pesek, glino in šamota, kolikor kdo želi, itd.; — sprejema zavaro vanja zoper ogenj in na življenje.

Naročila od zunaj prihajajoča se izvršujejo najhitreje in natanko. (41—1)

Vino.

(117—2)

Telegrafske denarne cene

4. septembra.

Papirna renta 71.75. — Srebrna renta 74.75. — 1860letno državno posojilo 103.—. — Bankine akcije 975 — Kreditne akcije 242.—. — London 109.75. — Srebro 103.85 — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.81.

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	M e r n i k						
	Pšenice	Rži	Jeklena	Ovsa	Turšice	Ajde	Soršice
v Ljubljani	2.75	1.80	1.65	1.00	2.00	2.00	1.70
v Kranji	—	—	—	—	—	—	—
v Lohi	2.80	2.00	—	1.10	—	2.50	2.20
v Novomestu	2.67	1.80	1.75	0.92	2.65	—	2.33
v Sodražici	3.00	—	1.75	—	2.40	—	1.90
v Mariboru	2.65	2.10	1.85	1.15	2.65	2.15	2.30
v Ptuj	2.40	1.90	1.50	0.95	2.50	1.90	—
v Celji	2.80	2.10	1.80	1.10	2.40	2.50	2.00
v Celoven	2.75	2.00	1.75	1.35	2.40	—	—
v Trstu	3.06	1.84	—	1.12	2.20	—	—
v Zagrebu	2.45	1.50	1.10	1.40	2.00	—	—
v Sisku	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	2.50	1.60	1.43	0.85	2.50	2.00	—
na Dunaju	2.90	2.25	1.75	1.00	1.95	—	—
v Peštu	2.75	2.04	1.72	1.10	2.30	—	—
v Pragi	3.06	2.60	2.14	1.85	—	—	—
v Gradcu	3.45	2.15	—	1.45	2.50	—	—

Tržna cena:

Reči	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranji	v Lohi	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.54	0.45	—	0.50	0.45	—	—	—
špeha „	0.42	0.48	—	—	0.44	0.40	0.44	0.38
Leče mernik	3.—	2.60	—	—	—	—	—	—
Krompirja „	1.25	—	—	1.00	1.20	1.15	1.00	0.70
Pižola „	3.30	—	—	—	2.90	—	—	—
Sena cent	1.25	1.20	1.40	1.25	0.80	1.70	1.00	1.70
Sem. detelja „	—	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	—	—	—	—	—	—	—	—
Govedinefont	0.30	0.26	—	—	—	0.28	0.28	0.30
Teletice „	0.26	0.30	—	—	—	0.28	0.28	0.30
Jaje za 10 kr.	5	6	—	5	6	—	—	—

V Trstu: Olje dalmatinsko po 30, najboljšo po 43—45 glt., sladkor 20—21 glt., kava Rio 42—56. Java po 62—63 glt., rajž 9—13 glt. cent. Petrolej 11 gold. cent.

Najlepši, najcenejši
iz železa vlti
spominjki
(monumenti),
krizi za altarje in veliki
krizi za pokopališča,

izgotovi eni z najstanovitnejšimi, najbolj finimi barvami, s pravim, najbolj finim zlatom krasno pozlačeni (kakor jih sicer nikjer ne zasjo delati), so — kakor že čez 20 let — še vedno na zbir v velikanski množici in različnosti ter po najnižji že trdno določeni ceni, ravno tako tudi c. k. priv. z železa vlti podlage (stala — mesto kamenitih) edino le pri

C. M. Pobisch-u,
mešč. trgovcu z železjem in lastniku privilegije
na Dunaji (Wien, Währingstrasse Nr. 7 in
njegovu zalogi križev (auf der Schmeltz) nasproti vходу pokopališča

in se pošiljajo na vse kraje.
Grobni napiči se izvršujejo
čisto po želji p. n. naročevalcev ali z zlatom pisavo ali
pa z izklesano vltimi in
pozlačenimi črkami, kar najhitreje
mogoče. Obiši in zapisi
cene se, ako jih kdo zahteva,
brez odloga pošljejo.
(9—26)

